

eon

Från fotografi till sten
eller
konst som kunskapskälla

Anna Zimmerman

Institutionen för Konst
Konstfack, VT 2020
Kandidatuppsats 5 hp

Handledare: Mara Lee Gerdén och Michele Masucci

eon [eå'n] substantiv ~en ~er
(ofta plur.) oerhört lång eller obegränsad tidsrymd
hist.: sedan 1809; av grek. *aio'n* 'tidrymd'¹

– Svensk Ordbok

*

1) utomordentligt lång l. obegränsad tidrymd, evighet. I eviga äoner / .. (*kärleken*) bor på himlathroner.

2) [ordet användes av Platon o. Filon för att beteckna den ideella världen i motsats till den reella; i olika gnostiska system kom det sedan att med allt längre driven personifikation användas om emanationerna från det högsta väsendet] andeväsen med evig existens.

a) om andevärldens motsvarighet l. urbild till något sinnligt. Sju vandrande stjernors Äoner.

b) personifierad emanation (av ngt). (*Skaldens brud, Vemodet.*) är eonen af den dunkla smärta, / som mystisk dallrar uti världens hjärta.²

– Svenska Akademiens ordbok

*

eon [eo:'n] (latin *aeon*, av grekiska *aiō'n* 'tid', 'evighet'),
geologisk tidsenhet av högsta rang, närmast över era.

Enligt modern terminologi indelas jordens historia i tre eoner: arkeikum (4 030–2 430 miljoner år sedan), proterozoikum (2 430–542 miljoner år sedan) och fanerozoikum (542 miljoner år till nutid). Tiden före arkeikum (från jordens bildning för 4 567 miljoner år sedan till arkeikums början för 4 030 miljoner år sedan) benämns "hadeiska tiden" och saknar f.n. definition som eon eller era. Den lagerföljd som bildas under en eon kallas eonotem. Se även geologisk tidsskala. Om eoner i tids- och världsspekulationer, se *aion*.³

– Nationalencyklopedin

Innehåll

Inledning.....	4
I – Avtryck.....	5
II – Att använda poesi som ett sätt att måla bilder.....	10
III – Efterforskning.....	13
IV – Perfect Substance.....	17
Bildbank.....	20
Källförteckning.....	27

Inledning

Vägen till min kandidatutställning *Dualities* och därefter till mitt examensarbete *Perfect Substance* beskrivs i denna text genom synliggörande av erfarenheter och referenser som påverkat mina tankar och riktningar. Under arbetet med denna text har jag insett släktskapet mellan de båda verken, att det andra är en förlängning av det första, men även hur ett nytt fokus har formats. I skrivande stund har examensarbetet en bra bit kvar och kan komma att förändras, därför berörs snarare processen än resultatet.

Texten ger en bild av hur jag hämtar information och inspiration från domäner som försöker finna svar på existentiella frågor eller naturens företeelser. Att de ställs mot eller vid sidan av varandra och tillsammans med språket skapar poetiska länkar. Det är ett försök att greppa och skapa större förståelse för omvärlden med hjälp av konst och poesi.

De tre första avsnitten diskuterar de centrala delarna i nämnda verk: avtryck och indexikalitet, poesi och fiktion samt efterforskning. I det fjärde och sista avsnittet reflekterar jag över det konstnärliga tänkandet och gestaltning – element som jag behövt stannat upp vid och fundera över i arbetet med *Perfect Substance*. Detta sista avsnitt innefattar också en sammanfattning av det material som i dagsläget utgör mitt examensarbete. Efter sista avsnittet följer en bildbank som texten, i kronologisk ordning, refererar till.

”All konst är olika slags poesi. Samma anda talar till tanken genom olika sinnen; den manifesterar sig själv på det sätt som varje sinne förutsätter.”⁴

–Samuel Tyler Coleridge

I

Avtryck

Du har alltid samlat stenar. Utan att veta vad det ska vara bra för har du plockat upp dem och lagt dem i fickan. Såklart inte varje sten, bara de fina. När du kommer hem lägger du dem på fönsterbrädan. Det är säkert en barnslig vana för många. Du vill se magin i stenen, men tror egentligen inte på sånt. Liksom att lägga örat mot en snäcka och höra havet, skulle du se på stenen och därigenom även tiden. Du säger att stenen bara har en väg att gå – isär. Det finns ett kompakt mörker däri och en intensitet du inte kan föreställa dig. Du säger: på vilket annat sätt skulle det kunna vara, efter alla dessa år?

I vintras lyssnade jag på en föreläsning om begreppet *deep time* på Accelerator i Stockholm. Där visades konstnären Cyprien Gaillards utställning *Overburden* och föreläsningen fördes i relation till den. Jag hade hört talas om begreppet tidigare men bara som hastigast. Kort sagt är det fråga om geologisk tid, alltså jordens åldrar.⁵ Mina anteckningar fångade upp ord och fraser men kom mest att handla om referenser till min egen praktik. Idag har jag svårt att avgöra vad som är vad. Jag stod sen länge och såg på videoverket *Ocean II Ocean* (bild 1-2) och uppfattade ett starkt släktskap mellan bilderna av tunnelbanestationers väggar fyllda av marmoreringar och fossil vid sidan av tågen som rasade förbi och mitt eget sökande efter att kunna se eller känna tid. I den här texten kommer jag fråga mig *hur* detta sökande går till snarare än *varför*, men vissa passager kommer sannolikt ge någorlunda svar på det ändå.

Mitt konstnärliga arbete baseras till stor del på en balans mellan vetenskap och dess motsats. Hur jag än försöker formulera mig kring denna ”vetenskapens motsats” uppfyller mina formuleringar aldrig riktigt min bild av vad det är. Kanske ligger det i dess natur; att vara något obeskrivligt. Uppdelningen mellan vetenskap och dess motsats är ibland snårig eftersom de omfattar nästan allt och samtidigt tvingar till just en separation där vissa ämnen är svåra att placera. Men trots det tjänar en uppdelning ändå ett syfte i min process – att skapa

dialog och kontrast. Det är ett samlande av fakta, idéer, bilder och objekt som ställs mot varandra och tillsammans skapar en ingång till ett ämne; en sammanställning som kanske bara är möjlig inom konsten. På balansbrädan finns: geologi, fysik, etymologi, filosofi, religion, alkemi, mystik, poesi och drömmar. Dels det som idag kan betraktas som sanningar och fakta, dels det mystiska, vackra eller ibland ockulta. Jag söker inom många fält och får lika många svar och kanske dubbelt så många nya frågor. Det är i dialogen mellan dessa fält som mitt arbete idag befinner sig. Den insikten växte fram under arbetet med min kandidatutställning, som började i en annan ände.

Låt oss hålla tidigare nämnda föreläsning som en hållpunkt i min praktik, med ett före och ett efter. Det är inte så att jag genom den gjorde en helomvändning från en dag till en annan, men för enkelhetens skull. Två månader innan föreläsningen visade jag min utställning *Dualities* på Konstfack.^(bild 3-6) I den gick vetenskapen och dess motsats sida vid sida tillsammans med fotografiets historia och teorier – ett tvärvetenskapligt undersökande med utgångspunkt i ljusets olika definitioner. Projektet bestod av egna och citerade texter som sammanlänkats till bilder och objekt genom ett siffersystem. Arbetet började gro ungefär två år tidigare i ett försök att förstå vad ett fotografi verkligen är. Vad fotografiets motiv eller referent var kändes irrelevant och satte mest käppar i hjulen för mig. Jag ville förstå vad ett fotografi *gör*. Jag ville undersöka det fotografiska avtrycket, eller ljusets avtryck, oberoende av en referent. Jag kunde efter att ha läst Roland Barthes *Det ljusa rummet*⁶ och Susan Sontags *Om Fotografi*⁷ hålla med om flera tankar som sedan ledde arbetet framåt. Barthes skriver:

”Ett visst foto skiljer sig i själva verket aldrig från sin referent (...) Det är som om Fotografiet hela tiden bär sin referent med sig, som om de båda slagits av samma kärleksfulla eller dödliga orörlighet mitt i en värld av rörelse. (...) Vad fotot än visar och hur det än gör det är det alltid lika osynligt; det är inte fotot man ser. Referenten smälter kort sagt samman med fotot. Och denna sammansmältning gör det mycket svårt att fokusera blicken på Fotografiet.”

Han skriver genomgående *Fotografiet* med stort F när han, som jag tolkar det, syftar på fotografiets essens, dess kärna eller idé. Oavsett om min tolkning av det versala F:et stämmer blev det en tanke att ta spjärn emot. Sontag i sin tur inkluderar fotografiets referent som en självklar del av fotots mystik. "Fotografier är måhända det mest mystiska av alla föremål" skriver hon och syftar på kamerans förmåga att fånga upplevelser. Hon fortsätter senare med:

"Alla fotografier är ett *memento mori*. Att ta ett fotografi är att göra sig delaktig i en annan människas (eller tings) dödlighet, sårbarhet, förgänglighet. Just genom att skära ut detta ögonblick och frysa fast det bär alla fotografier vittnesbörd om tidens obevekliga nedsmältning."

och vidare: " ...[kameran] registrerar vad som försvinner." Detta att fotografera vad som försvinner blev för mig ytterligare en hörnsten.

Dels Barthes idé om att referenten skymmer fotografiet och dels Sontags ord om förgänglighet tog mig till lumen prints.^(bild 7-8) Lumen prints (eller luminogram) är, som namnet antyder, avbilder av enbart ljus. En fotografisk metod som till skillnad från ett fotogram inte avbildar objekt utan ljusets egen färg och intensitet. Men med denna teknik blev jag inte av med min referent. Jag upplevde dock att jag kom närmre Fotografiets kärna. Referenten är kvar (ljuset) och orden *memento mori* ekar i huvudet. Jag gjorde mig delaktig i ljusets dödlighet, sårbarhet och förgänglighet.

Såhär långt handlade projektet om att försöka förstå Fotografiet och försöka förstå vad en avbild kan betyda. Med det som referensram, kom efter hand fokus mer och mer att riktas mot ljuset självt. Vad är ljus, vad symboliserar det och vad betyder det för människan och jorden? Svaren sökte jag inom fysik, religion, språkvetenskap, filosofi, biologi med mera och alla var de olika. Tillsammans skapade de en bild av detta fenomen som närmast liknar ett eget väsen, en kraft, ett eget medvetande, någonting som ibland kändes gudalikt. Detta väsen gav sig sen tillkänna, lämnade sina porträtt i olika skepnader, i fotografiska processer som pågick under utställningens gång. Att skapa en avbild av ljuset var att dels

befästa dess värde, dels understryka dess förgänglighet. Det fotografiska avtrycket ledde mig vidare till en annan tanke om avtryck; ett foto är alltid en avbild men en avbild är inte alltid ett foto. Det för oss både vidare och tillbaka till början.

Med föreläsningen på Accelerator som hållpunkt kommer jag nu till det som följde och hur processen utvecklades. I likhet med Gaillards arbete om *deep time* reflekterar konstnären Susanne Kriemann kring "...the world as an analogue 'recording system' for human-caused processes."⁸ Kriemanns fokus ligger främst i fotografiska dokumentationer och undersökningar av gruvbrytning och radioaktivitet och hur de avtrycken blir en del av jordens livslinje. Jag tycker mycket om den formuleringen: att se världen som ett analogt inspelnings-system. I antropocen får den såklart en dystopisk klang. Men jag skulle även vilja se närmare på de icke-mänskliga faktorerna, alltså det av naturen skapade. Att för en stund vända blicken bort från människans avtryck och istället läsa den meningen tillsammans med begreppet *deep time* i minnet.

För två år sedan sen var jag på Gotland för att träffa en vän. Vi gjorde en dagsutflykt till Fårö med väskan packad med fika och badkläder. Vi svängde höger vid Fårö kyrka och fortsatte ut mot öns östra kust. Vi gick längs med den steniga och karga stranden (f.ö. där filmen *Persona* spelades in) tills vi sökte vindskydd vid en prydlig kallmur. Kafferasten tog sen en lågintensiv vändning. Kalkstenen jag satt på bröts itu. Jag plockade upp den tunna skivan och bröt den porösa stenen i ännu mindre bitar. Inuti stenen fanns flera välbevarade fossil. (bild 9) Trilobiter, sjöiljor, koraller och bläckfiskar är vanliga fynd på Gotland men för mig blev de utan överdrift svindlande. Jag höll i min hand ett extremt tydligt avtryck från en annan tid som å ena sidan var otroligt långt borta men samtidigt precis just där i handen. Tidsuppfattningen slog knut på sig själv. Att först ta en kopp kaffe och sen sträcka sig 500 miljoner år tillbaka i tiden. Jag la sen de fossiliserade urtdjuren i min väska tillsammans med termoserna och gick vidare.

Den indexikalitet ett fossil besitter liknar fotografiets relation till sin referent. Detta var ett av de senare tillskotten i *Dualities*. Jag tog tillvara på idén om fossil som fotografi. Ordet *fotografi* består av en sammansättning av grekiskans φως *phos* (ljus) och γράφω *grapho* (inrista, skriva)⁹. Jag vill påstå att ett fossil är en naturlig inristning och att fossil, åtminstone till hälften, kan vara ett fotografi rent etymologiskt. I *Dualities* fanns tre montrar varav en visade fossil som genom denna språkliga och poetiska koppling fann sitt sammanhang och blev en brygga till mitt nästa arbete – *Perfect Substance*. Men det är också här det kreativa skrivandet, fiktion och den konstnärliga friheten kommer in.

Fossil → spår, avtryck (*grapho*). *Phos* (Ljus) → *Phos-il*.
Phosil → *Fotografi*.

II

Att använda poesi som ett sätt att måla bilder

Ordet *phosil* finns inte i svenska eller engelska ordböcker. Det betyder ingenting. Jag frågade en lärare på Konstfack om fossil på något sätt kunde klassas som ett fotografi och fick svaret ”Vill du det?” på vilket jag svarade ja. Att försöka hävda att fossil till hälften är ett fotografi genom ordet *phosil* är inget annat än påhitt. Det kreativa skrivandet, eller poesin, gör som vi vet inte nödvändigtvis anspråk på sanningen, det gör inte heller konsten. Men fiktionen kan vara ett medel för att förstå och se verkligheten eller vetenskapen på ett annat, eller enklare, sätt. Fiktion enligt Nationalencyklopedin har flera betydelser:

”Något uppdiktat eller påhittat, som saknar motsvarighet i verkligheten; inom estetik och litteraturteori en sats eller text som inte påstår eller hävdar det som den (tolkad i bokstavig mening) utsäger; folkloristisk term, numera vanligen ersatt av formen fikt (fikt: tidigare även fiktion, en av C.W. von Sydow införd term för traditioner som har haft folktrons form men saknat dess trosbakgrund.); inom vetenskapsteori en föreställning som, trots insikten om att den inte är sann, upprätthålls på grund av sin vetenskapliga användbarhet; fikcionalism, filosofisk riktning enligt vilken fiktioner spelar en viktig roll inte bara inom vardagstänkandet utan också inom vetenskapen.”¹⁰

Inom konst och poesi kallas fiktionen *det uppdiktade* eller *påhittade*, men inom vetenskapen har fiktionen alltså också ett syfte. Filosofen Hans Vaihinger, som utvecklat fikcionalismen, hävdar att ”det mänskliga tänkandet i väsentlig utsträckning opererar med falska men nyttiga föreställningar, fiktioner.”¹¹ Detta ämne kommer jag inte att gå mycket djupare in på nu, men insikten att fiktionen kan ha betydelse för vetenskapligt kunskapande är något jag tar med mig in i min praktik. Uppkomsten av ordet *phosil* är ett bra exempel på hur fakta och fantasi smälter samman och kanske lyckas skapa en bild hos betraktaren av den indexikala likheten mellan fossil och fotografi. Med det vill jag leda tanken till något som liknar Kriemanns beskrivning; att se jordens lager som ett arkiv, en avbild av tiden. Detta skulle kunna betraktas som kunskapande, om kunskap är något som vidgar vår syn på vår omvärld. För mig var det vad som hände.

Att använda text som en del av min konst har inte alltid varit självklart. Jag byggde upp en underlig respekt för det, möjligen på grund av den traditionella uppdelningen mellan konst och det skrivna som två skilda konstarter. En ganska mossig idé om att hålla sig på sin kant. Men genom att undersöka vissa centrala ord och gå på djupet av dess betydelse har orden blivit ett självklart material i min konst. Efter listor, upprepningar och nyttjande av skrivprogrammets grafiska möjligheter samt uppradade definitioner och synonymer började det, i alla fall rent grafiskt, att likna poesi. Jag är dock fortfarande ambivalent inför att kalla det poesi. Det är i alla fall någon typ av konstnärligt skrivande där jag tillåts tänka i text.

Tidigt i mars var jag på *Poesikväll med Lyrikvännen*, arrangerat av just tidskriften *Lyrikvännen*, i Malmö. Under kvällens gång följdes diktuppläsningar av samtal mellan redaktörer och inbjudna gäster. Jag förde sporadiskt anteckningar och liksom under föreläsningen på Accelerator fann jag relevanta tillskott till mina egna frågeställningar. Vissa av dem har jag berört ovan: "Varför vill jag säga saker som inte är sanna?", "Vad gör illusionen?" och kanske även "Vad gör poesin?". Nu har jag bara mina anteckningar att utgå ifrån, så i vilket sammanhang de uppkom låter jag vara osagt. Under ett samtal formulerade författaren, poeten och kritikern Elisabeth Hjorth något jag fastnade för: "poesi skapar bilder av drömmar"¹². Detta är kanske en självklarhet, kanske rent av en banal insikt, men det är en påminnelse man ibland behöver. En koppling mellan ord, bild och dröm. En text som inte beskriver en bild utan som själv skapar den, med orden som färg. En text som använder drömmens egna språk. Min nästa anteckning gick i linje med den förra: "Poesin är det normala tänkandet". Jag tror detta är ett citat, men är lite osäker. I vilket fall kopplar jag samman dem via språk, alltså poesi som drömmens språk och kanske även tankens. Jag föreställde mig en transkription av mina tankar och såg korta rader, inte helt tydligt formulerade men som målade bilder av sin innebörd. Jag tänker inte på vers, det är klart, men tankarna liknar lyriken trots allt. Och vad är då poesi om inte ett sätt att tänka i text?

Under tiden just *denna* text växer fram börjar jag även se likheter mellan essäformatet och min egna metod för att skapa konst. Jag använder mig av texter, egna och andras, för att balansera fiktion och vetenskap och genom det ställa frågor och försöka öppna ett samtal kring ämnet. *Essä* betyder kort "ett försök", "att prova på". En provande form utan tvärsäkra ställningstaganden där frågor är lika viktiga som svar och där den subjektiva erfarenheten kan bidra till, eller vara en utgångspunkt för, ett kunskapande i någon form.¹³ Det kan vara så att den beskrivningen likväl fungerar på konst med undantag för att konst inte alltid behöver bidra till kunskap. I mitt fall går det dock att likna rätt väl. Att hitta på ett nytt ord behöver inte vara en källa till kunskap, men genom konstnärligt arbete och efterforskning kanske det kan bli det. Det kan till och med vara så att konst som källa till kunskap är vad som motiverar mig.

III

Efterforskning

Research

/rɪˈsɜːtʃ, ˈriːsɜːtʃ/

noun

The systematic investigation into and study of materials and sources in order to establish facts and reach new conclusions.

verb

Investigate systematically.¹⁴

Eller som Behzad Khosravi Noori uttryckte det: "Re-search".¹⁵

Re (paus) search.

Re (paus) think.

Re (paus) work.

Re-

A prefix, occurring originally in loanwords from Latin, used with the meaning "again" or "again and again" to indicate repetition, or with the meaning "back" or "backward" to indicate withdrawal or backward motion.¹⁶

- Efter-forskning
- Åter-forskning
- Bakåt-forskning

Forskning på redan undersökt material.

(to establish facts and reach new conclusions)

Search

/sərCH/ /sɜrt/

intransitive verb

Try to find something by looking
or otherwise seeking carefully
and thoroughly.

noun

An act of searching for someone
or something.¹⁷

Att varsamt söka efter något eller någon.

Att varsamt söka efter något eller någon igen.

Att varsamt söka efter något eller någon igen och igen.

Att varsamt söka efter något eller någon igen och igen för att nå ny förståelse.

Att varsamt söka efter något eller någon igen och igen för att nå ny förståelse i
samtiden.

Insamlande av material såsom text, objekt och bild.

Ämnet är sedan länge undersökt, genomarbetat, igen och igen.

Att re-search/-think/-work *ämnet*.

Att systematiskt utreda och studera material samt källor för att fastställa fakta och nå nya slutsatser.

Eller

Att systematiskt utreda och studera material samt källor för att ifrågasätta fakta och föreslå nya slutsatser.

Att se bakåt för att se framåt.

Att forska på redan undersökt material.

Att titta igen.

Att lägga till och dra ifrån.

Att lägga till tiden.

Att dra ifrån tiden.

Att titta igen är ett sätt att tänka.

Att positionera sig.

Att försöka förstå.

Att sträva.

Att använda konst som ett sätt att tänka.

Att lägga till och dra ifrån.

Att försöka förstå.

Att sträva.

Insamlande av material såsom text, objekt och bild.

För att lägga ihop.

För att försöka förstå.

För att sträva.

Att sträva efter samband.

Att sträva efter sammanhang.

Att sträva efter förståelse.

Att sträva efter frågor.

Att ha svaret men inte frågan.

Eller vice versa.

Att använda konst som ett sätt att tänka.

Att använda konst som en plattform för insamlande.

Att använda konst som verktyg.

Att använda konst som fråga?

Att titta igen.

Använda konst som fråga?

Re-search

Reach-earth

Ämnet eller the Perfect Substance.

IV

Perfect Substance

Att skriva, tänka och söka ny kunskap inom olika ämnen har upptagit stor del av min tid denna vårvinter. Såpass att det praktiska arbetet nästan helt uteblivit. Såpass att en fysiskt gestaltning av mina idéer börjat kännas överflödig. Detta har lett mig till att ifrågasätta vilken konstnärsroll jag faktiskt vill (eller kan) ha. Det finns ibland även tvivel inför huruvida konstnärsrollen, med alla sina skiftningar, alls är den rätta. Var går gränsen mellan tänkande och konstnärligt tänkande? I sökande efter svar läste jag en introduktion till teoretisk filosofi där det står skrivet att:

”Filosofi skiljer sig från konst genom att man analyserar och argumenterar för och emot åsikter och inställningar snarare än att konstnärligt gestalta dem, och därigenom att estetiska krav på sin höjd är sekundära i filosofin.”¹⁸

Detta är en av många olika formuleringar som berör ämnet konst/filosofi och den går nog att tolka på flera sätt; en diskussion alldeles för omfattande för den här texten. Men utifrån en konstnär som reflekterar över sin plats i konstvärlden, över gestaltning och tänkandes olika format fann jag att tänkande är en konst i sig men utan fysisk gestaltning och att estetiken, trots att den är sekundär, *finns* i tänkande. Detta får mig också att undra: är en idé konstnärlig även om den inte gestaltas fysiskt? Och vad är gestaltning? I skrivande stund har jag inte helt bestämt mig för svaret på dessa frågor. Det är också där mitt pågående projekt befinner sig, i en strävan efter att finna sin form eller att finna sig i att vara formlöst.

Trots tvivel förstår jag att det kanske bara är inom ramen för konst som ett så fritt tänkande över olika fält är tillåtet och att spekulation och fiktion får spela fritt. Konst, poesi och filosofi tangerar varandra men kan arbeta med olika sorters kunskapsformer. Konst och poesi är kunskapsformer, undersökande och tänkande på ett sätt som filosofin kanske inte tillåts vara. Jag vill inte stirra mig blind på definitioner, men att reflektera över hur ens eget och närliggande

områden förhåller sig till varandra tror jag är viktigt. *Perfect Substance* växer med en rot i var jord. Verket grundar sig både i det fysiska – jorden och marken, men också i idéer och reflektioner om tid och drömmar. Att illustrera upplevelsen från Gotland är svårt, kanske omöjligt, men det är inte omöjligt att försöka skriva om den. Detta försök är idag, som sagt, i en prövande fas. Information tillkommer och försvinner och hur det en gång kommer att presenteras är fortfarande något av en gåta.

Efter kandidatutställningen, efter föreläsningen på Accelerator och efter mitt besök på Gotland skiftade mitt fokus från en grundstorhet till en annan. Från ljuset till tiden. Liksom att lägga örat mot en snäcka och höra havet ville jag se på stenen och därigenom även tiden. Jag ville känna ruset av tiden som en ström genom kroppen när jag rörde vid stenen.

För att lära känna mitt material började jag läsa om grundämnen och tog mig bakåt till den punkt där allt, enligt en teori, sägs ha börjat. I boken *Alchemy & Mysticism*¹⁹ illustreras universums skapelse och hur elementen däri hittar balans; ett skeende innan jorden och innan tiden. Robert Fludd, som under år 1617 skapade de 17 illustrationerna,^(bild 10-26) var naturvetare med intresse för ockult filosofi.²⁰ I boken beskrivs ljuset som alltings källa ur vilket de fyra elementen uppkommit och efter kaos fann de senare harmoni – den ideala och slutgiltiga ordningen, där de ordnats efter densitet med solen och guldets kärna. Guldets kärna är och har alltid varit ett ämne med högt värde och kulturell vikt. Att ljuset, solen och guldets kärna är tätt sammanlänkade är även vanligt förekommande inom religioner över hela världen. Guldets symbolikrikedom omfattar vid sidan av välstånd och ära även beständighet och oförstörbarhet samt beskrivs som "metallernas alla egenskaper förenade i fulländad harmoni".²¹ Detta fulländade ämne var av stort intresse för alkemister, vars strävan delvis var att tillverka eget guld. August Strindberg var en av dem, visserligen några hundra år för sent för att bli tagen på allvar, men han ska bland annat ha sagt att "guld är ljuset fotograferat" samt hävdade sin framgång inom guldutvinning.²² Idag vet vi att guld, liksom alla grundämnen, skapats ur väte strax efter Big Bang och i vissa fall fortfarande bildas inuti stjärnor och

supernovaexplosioner.²³ Guldets har alltså en enorm tidsaxel bakom sig men alkemisterna kopplade även samman guldets och tiden på ett annat sätt. Livselixiret eller "the drinkable gold of eternal youth" var en idé om en alkemisk bryggd som skulle ge den som drack det evig ungdom.²⁴ Med den här kunskapen i minnet skrev jag en text som senare blev en del av verket:

I en dröm sökte jag efter en perfekt substans. Jag var halvvägs ner till jordens kärna. Jag såg tidsåldrarna passera. Genom jord och eld tills jag vände om, tomhänt. Jag bröt havets yta och andades in luften. Jag hade åldrats. Jag vaknade – med en ring av guld i min hand.

Jag läser texten som en sluten krets. En krets och en allegori. Att lägga tid på att försöka vinna tid. Att vinna tillbaka tid. Vad det perfekta ämnet är är inte uppenbart, utan snarare en fråga. Är det i det här fallet guldets eller tiden? Eller kan de vara synonyma? En dröm liknar (eller är det samma som) fiktionen och jag vill använda den för att måla en bild av det som inte helt går att förklara.

"Upplevelsen av tid torde vara en av de mest gåtfulla formerna av mänsklig erfarenhet. Vi kan inte klart definiera vad upplevd tid är, och vi är hänvisade till att tala om den i metaforer: att tiden 'går', 'rinner', 'jagar', att det finns ett 'tidsflöde' genom vårt medvetande, eller att vi 'färdas' mot framtiden."²⁵

Det är kanske så att det enbart är inom drömmen och fiktionen tiden går att förklara? Verkets återkommande metaforen för tiden är *guldets*, eller mer generellt *grundämnet* eller *stenen* och deras egna minnen. Varje sten är ett spår av all tid. Jag drömmer vidare om livselixiret och vad det faktiskt skulle leda till. Är evighet önskvärt?

Bildbank

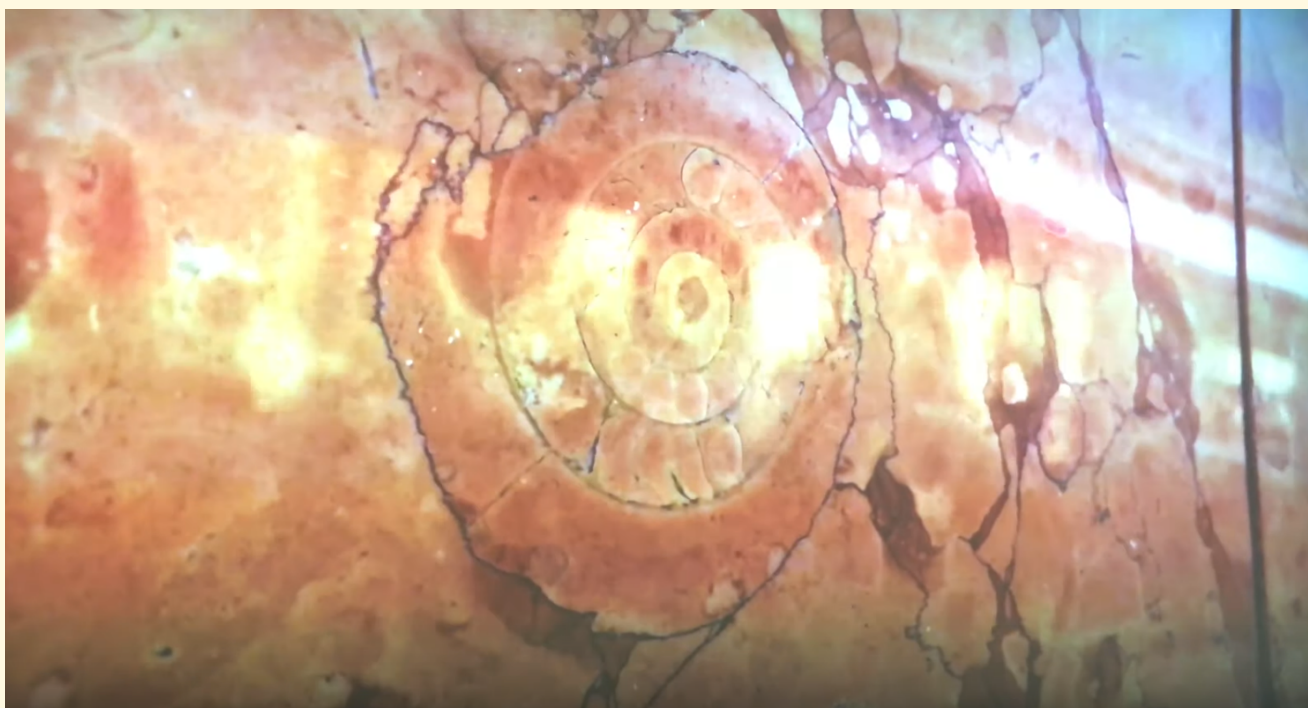
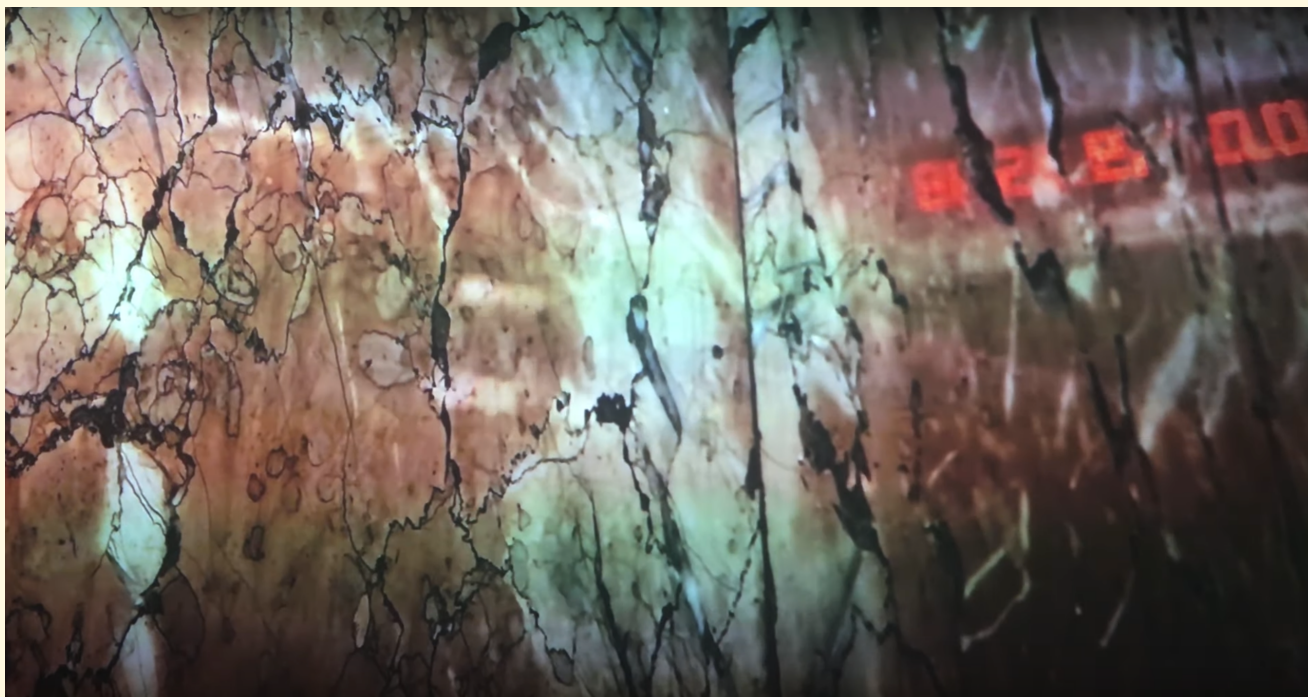

Bild 1-2

Stillbilder ur verket 'Ocean II Ocean' av Cyprien Gaillard.

Bildkälla: youtube.com, Cyprien Gaillard - Ocean II Ocean - Venice Art Biennale 2019, hämtad 2020-04-07 från <https://www.youtube.com/watch?v=n89SwgxU-oc&t=110s> (hämtad 2020-03-18)

Bild 3-6

Utställningen 'Dualities' av Anna Zimmerman, Konstfack, 2019. Monter med fossil.

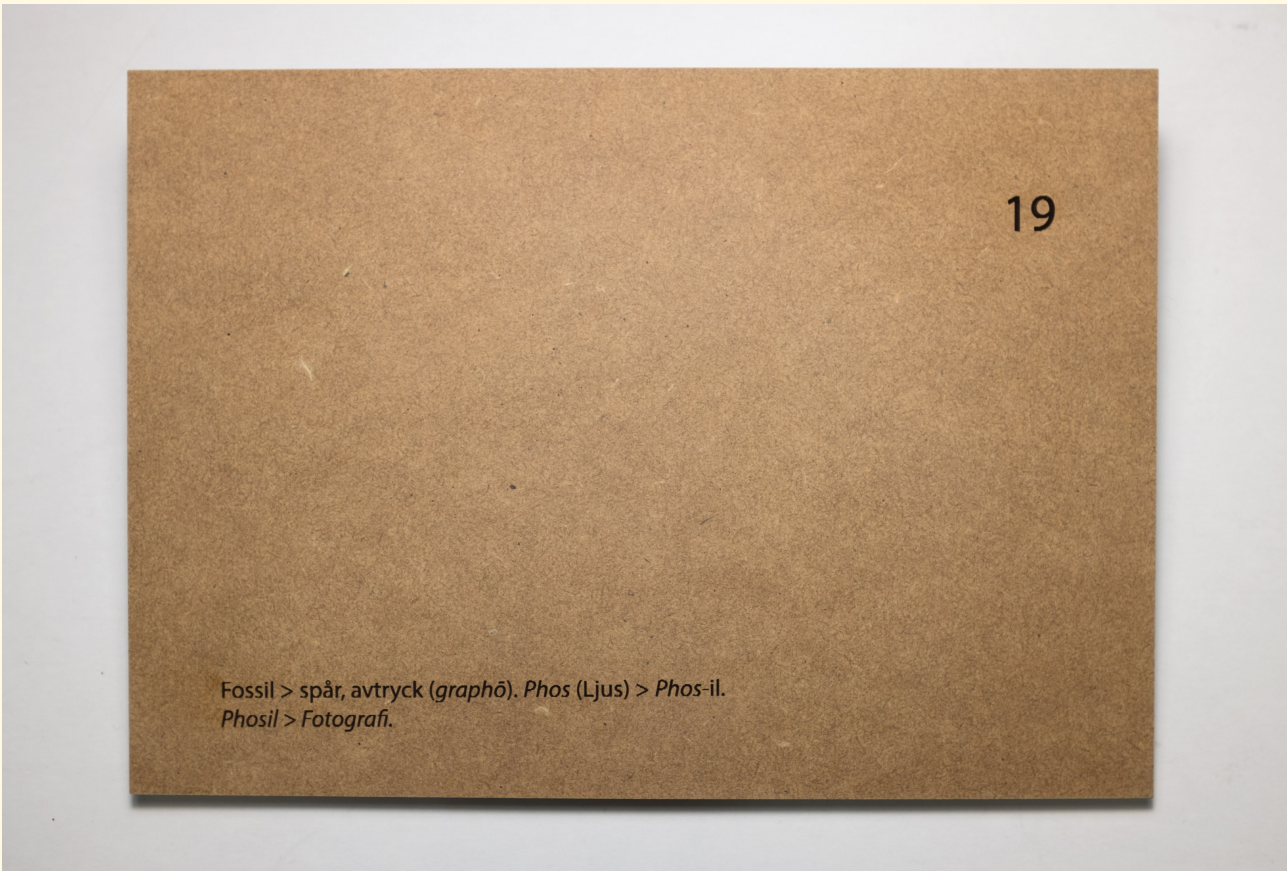
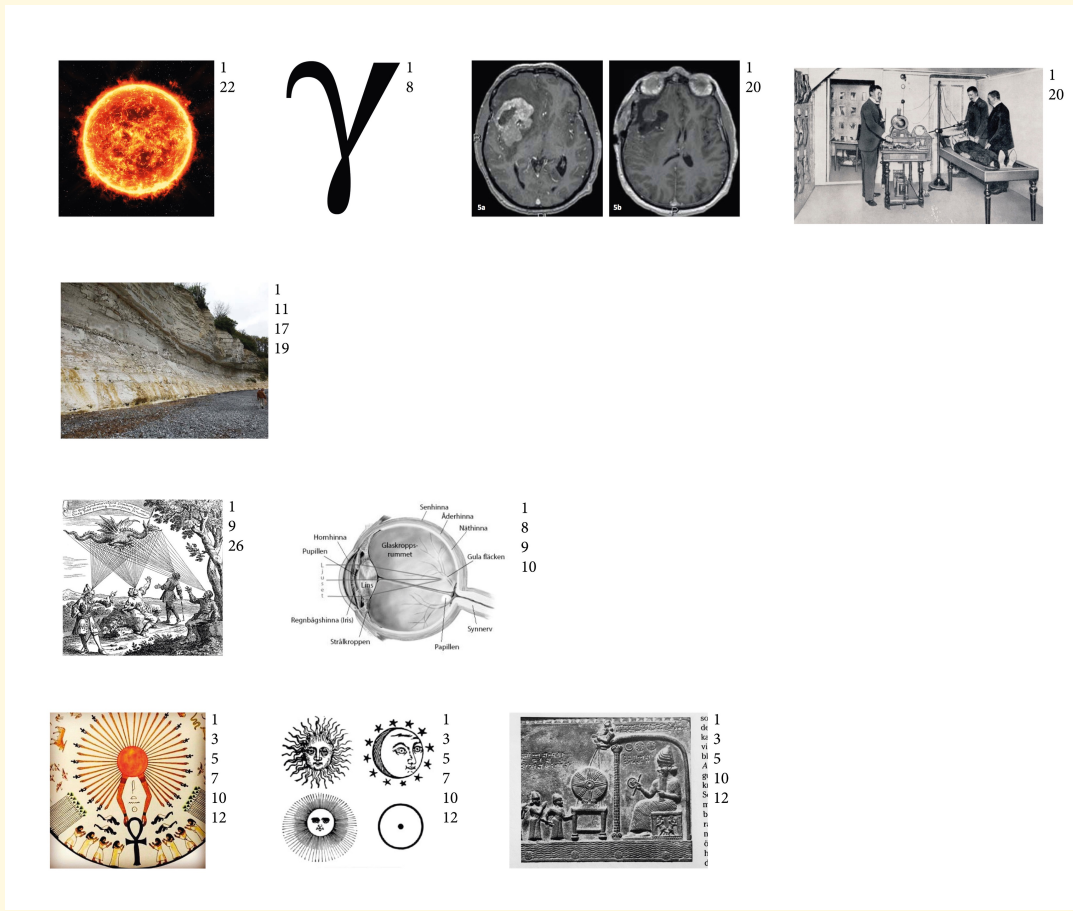

Bild 3-6
 Utställningen 'Dualities' av Anna Zimmerman, Konstfack, 2019. Ovan: Ett urval av de 28 referensbilderna. Under: Plakett nr. 19.

Bild 7-8

Ovan: Utställningen 'And there was light' (lumenprints) av Anna Zimmerman, Konstfack, 2018. Under: Lumenprints.

Bild 9
Fossil från Gotland.

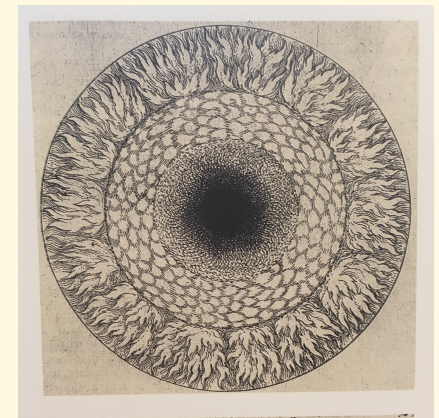
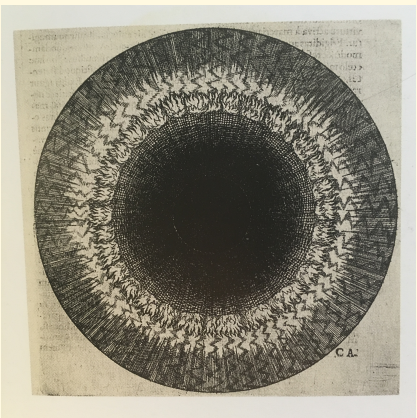
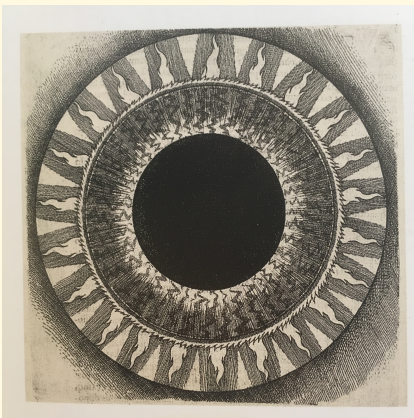
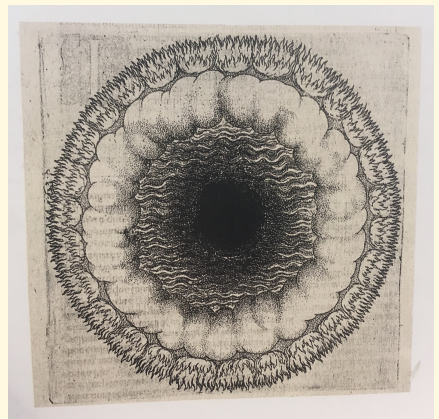
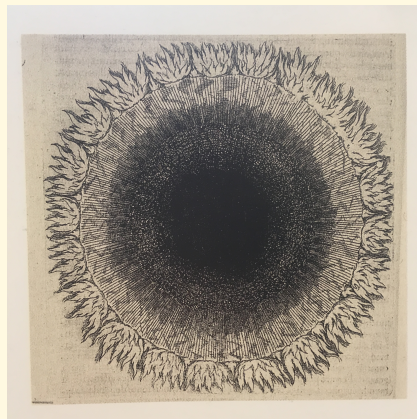
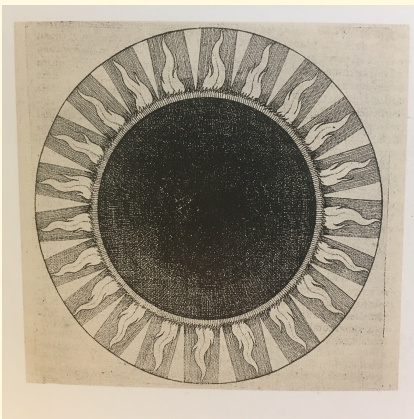
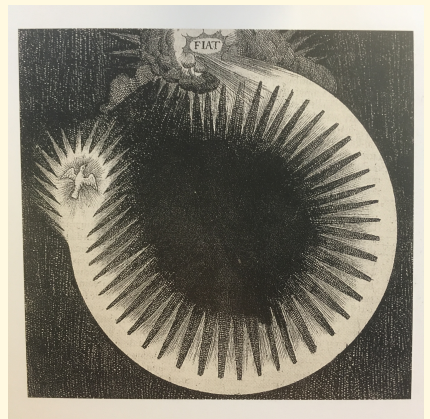
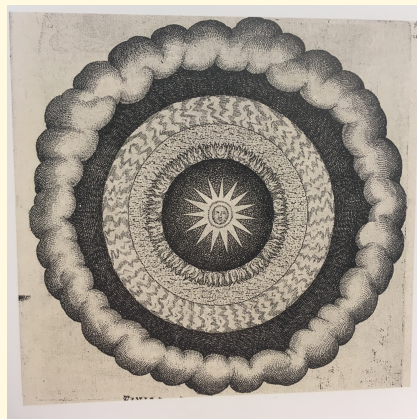
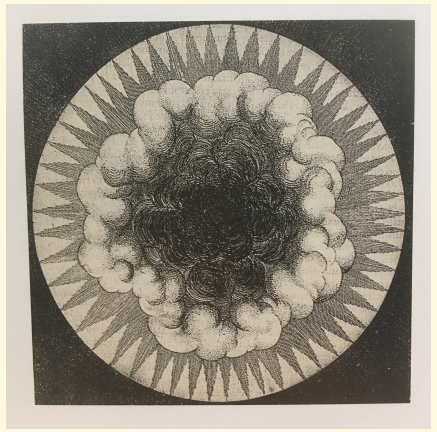
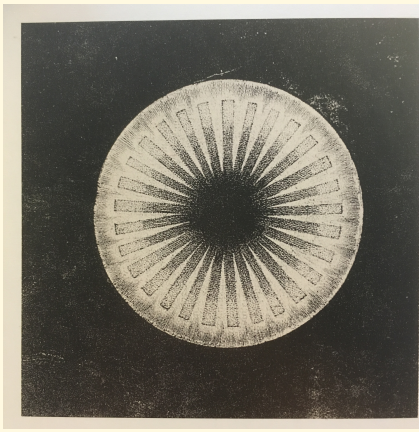
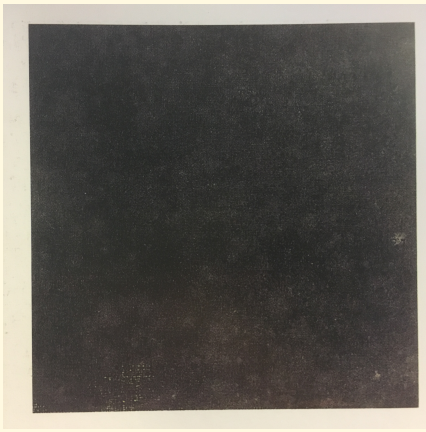
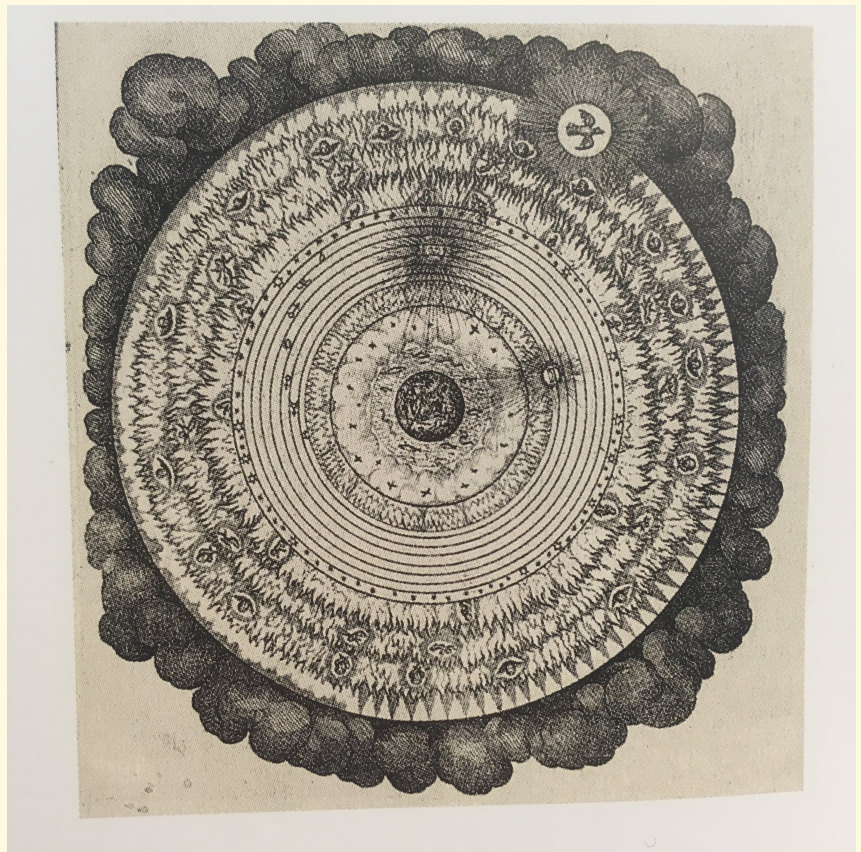
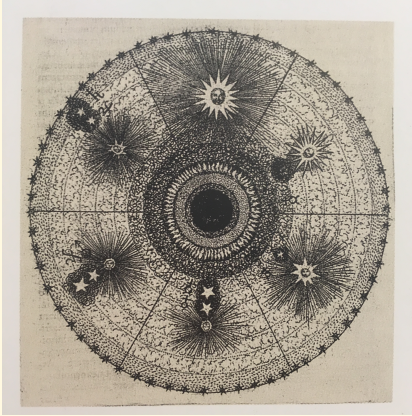
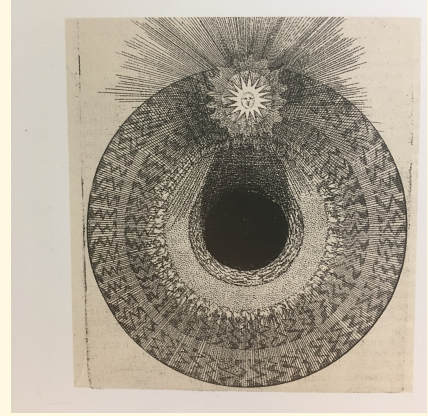
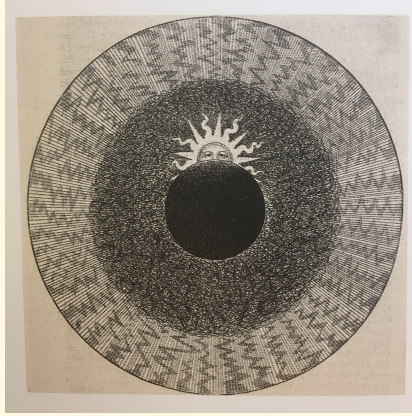
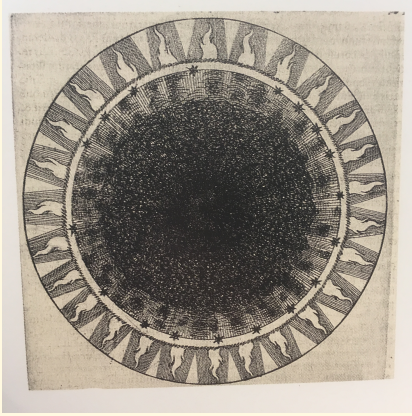

Bild 10-26
Illustrationer av universums skapelse.

Bildkälla: Robert Fludd, 'Utriusque Cosmi, Vol I', Oppenheim, (1617) publicerade i *Alchemy & Mysticism*, Alexander Roob, Taschen (2011)

Källförteckning

- ¹ Svensk ordbok, *eon*, hämtad 2020-03-18 från <https://svenska.se/so/?id=11522&pz=7>
- ² Svenska Akademiens ordbok, *eon*, hämtad 2020-03-18 från <https://svenska.se/saob/?sok=eon&pz=4#id=12093>
- ³ Nationalencyklopedin, *eon*, hämtad 2020-03-18 från <http://www.ne.se.ez-proxy.konstfack.se:2048/uppslagsverk/encyklopedi/lång/eon>
- ⁴ (obs. sekundär källa) herr Linde, *Konstens former äro många, men dess väsende är ett*, från <https://www.svenskaakademien.se/en/node/3114>
- ⁵ prof. Fredengren, Christina, *Art + research: On deep time*, [Föreläsning på Accelerator], (moderator Bronwyn Bailey-Charteris) 2019-12-04
- ⁶ Barthes, Roland (1986). *Camera Lucida*. Alfabeta bokförlag AB
- ⁷ Sontag, Susan (2001) *Om Fotografi*. Natur & Kultur
- ⁸ Susanne Kriemanns webbplats, hämtad 2020-03-12 från <http://www.susannekriemann.info/>
- ⁹ Nationalencyklopedin, *fotografi*, hämtad 2020-03-12 från <http://www.ne.se.ez-proxy.konstfack.se:2048/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fotografi>
- ¹⁰ Nationalencyklopedin, *fiktion*, hämtad 2020-03-12 från <https://www-ne-se.ez-proxy.konstfack.se/s%C3%B6k/?t=uppslagsverk&q=fiktion>
- ¹¹ Nationalencyklopedin, *als-ob-filosofin*, hämtad 2020-03-12 från <http://www.ne.se.ez-proxy.konstfack.se:2048/uppslagsverk/encyklopedi/lång/als-ob-filosofin>
- ¹² Samtal mellan Elisabeth Hjorth och David Zimmerman, *Poesikväll med Lyrikvännen*, Malmö 2020-03-04
- ¹³ Föreläsning, *Uppsatskurs* med Mara Lee Gerdén, Konstfack, Stockholm 2020-03-03
- ¹⁴ lexico.com, *research*, hämtad 2020-03-12 från www.lexico.com/en/definition/research
- ¹⁵ Seminarium med Behzad Khosravi Noori, Konstfack, Stockholm, 2020-02-26
- ¹⁶ dictionary.com, *re-*, hämtad 2020-03-12 från www.dictionary.com/browse/re-
- ¹⁷ lexico.com, *search*, hämtad 2020-03-12 från www.lexico.com/en/definition/search
- ¹⁸ su.se, *Detta är filosofi*, av Prof. em. Lars Bergström, hämtad 2020-03-29 från <https://www.philosophy.su.se/utbildning/studieinformation/om-filosofistudier/detta-ar-filosofi>
- ¹⁹ Roob, Alexander (2011) *Alchemy & Mysticism*, Taschen
- ²⁰ wikipedia.org, *Robert Fludd*, hämtad 2020-04-06 från https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Fludd
- ²¹ Cooper, J.C. (1990) *Symboler - En uppslagsbok*, Forum
- ²² Föreläsning, Strindbergmuséet, Stockholm 2019-01-29

²³ Scerri, Eric, *30-second Elements* (2017), Tukan förlag

²⁴ Roob, Alexander (2011) *Alchemy & Mysticism*, Taschen

²⁵ Nationalencyklopedin, *tid*, hämtad 2020-04-06 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/tid>